

ERASI OBSERVARI ORTOGRAFICE.

(Finea.)

In Ortografi'a nostra cu litere se vede a fi p'na astadi un' mare chaos, ce nu din alta, decatu din aceea cauza se intempla, c' n'avem veruna societate literaria din cativa barbati literati statatore, cari potendu-se aduna s'ar svatui in mai multe privint'e literarie, si mai anteu asupra asiediar'ei unei grammatice, si ortografie'i mai sanetose, mai amesurate fire'i limbei romanesci. Chaosul si nelimpediela aceasta in privint'a scrientiei se areta din diversele moduri, ce propun'u:

1) Sedillisti'i cu semnele lat. nesun. ζ , η , ξ , η si nu scim de ce nu si la lit. g si qu, cand si aceste cu totu dreptulu ar pofti acatiaturi, ba le e si cam gre'u vedind'u pe acele asia frumos ornate; fiindca si pentru ele totu acele casuri de subtietate stau, ce stau si pentru cele; seu dora se tem'u sedillisti'i ca lui g si qu nu se pot'u bine applica sedillele avend si asia trassurile lor in d'os ca codi trasse? — Rediculosu este a vede la: ζ , η , ξ , η si codi si si pe urmatorulu i ce condit'ioneadia subtietatea lor, precum in: saçi, blandi, ursi, fra'i; sugaçu, prandiu, lucređiu, moșiu, mațiu. — Nelips'a intrebuintiare'i acestor sedille din destulu s'au aretat'u in F'ia Nr. 6, pag. 42, si Nr. 7, pag. 49 a. c. de unde se vede ca la lit. nesun. n'am ave nici o lipsa de semne; ci numai la: \hat{a} , \hat{e} , \hat{i} , cand au sonu gutt. ori nasale, care semne ia tipu de umbrelu se punu deasupra lor, aflandu-se aceste litere asia insemnate si la latinu \hat{a} , ear la franci si celelalte adeca: \hat{e} , \hat{i} , \hat{o} , \hat{u} . — Cu semnele aceste — unde nu putem incung'ura a nu le pune — pre bine ne ajutoram ortografi'a cu litere.

2) Sunt i doue punctisti'i crisiiani, si ypsilonisti'i bucovinani, amendoue partidele

cam in contra fire'i romanesci — luand'u in asmenare si alte limbi europene vie (dora si mor'te) — aceea otarind'u ca: di, ti se se respunda subtire precum in: dicu, imblandimu, infratimu s. a. unde pe di ti dora tote natiunile le respund grossu. Cata invelu'ela si greutate pentru viitorime de a pute invetia limba latina si altele dedati in limba romana in asemenea vorbe cu subtietatea acestor responderi, neavend acel i alt ceva semnu distins pentru de a pute pricepe ca precedaneele d, t, se respund subtire. — Siodu lucru a respunde pe di ti subtire, lucru intorsu, haina pe dos imbracata, ore nu e mai fireasca respunderea la: di, ti ca la tota lumea di, ti, eara nu zi, η , ori ξ , η . Fia di, ti cum se afla si la alte limbi, adeca cu respundere grossa, si unde au a se respunde subtire, fia altcum potrivite, se dicem deaca le place i seu y, fia nu ne passa: di, ti seu dy, ty subtire (ori di, ti, si) caci di, ti a se respunde ξ , η in veci va remane in cetire respundere nefireasca, sucita scrissu di, ti*) si respuns subtire. Cata invelu'ela. Dar la ce bulbucosulu i cirilicu, la ce t'andurosulu si grecesculu y cu picidoreci (nadragi) sei cei fundosi, candu romanii nu portu cidoreci cu fundulu p'na la genunchi. — Nu near passa deaca numai in doue trei vorbe ar veni inainte; dar cate vorbe si intemplari sunt, unde bulbucosulu i si fundosulu y ne'ncung'urat'u de dupa aceste principii trebuie se vina inainte; acum se luam seam'a numai in aceste intemplari: osendi, osendim, osenditi,

*) Destulu avem noia sci despre: a, e, i, cand nu sunt insemnate si totusi nu se respund curatu; aceste inca s'ar vede altcum scrise, si altcum respunse; deci se ne lassam de a scrie si respunde pe di, ti subtire, ci di, ti se remana pentru respunderea grossa.

Imp.

séu osend y, osend ym, osend yti, propti, proptim, proptiti, séu propty, proptym, proptyti, candila, candyla, mititičü, mitytyčü s. a. apoi colo mai sus cu: di, ti (z̄k, p̄k) imbuldi, imbuldim, infrati, infratiti. De ce nu osendi, osendim, propti, proptim s. a. nu este aceasta haïna pe dos luata? deci e mai cu cale di, ti (din preuna cu si, si) se se raspunda grossü; ear candü viu a se raspunde ca son subtire, numai atunci se recedam dela i curatü, si pentru aceea atunci se insemnam pe i cum ne place, (bine e a lua si i) mai potrivit e a se insemna cu semnulü indoitu (i concavitatea in dios) care i este totü acela cu i (concavitatea in sus) cörb'a cu goletatea sa in sus, si cörb'a séu umbrelulü in dios deasupra capulü literei i.

Maide parte aceste doue partide iéu inca: ci, gi, cy, gy respondiendu-le grossü, (ear si, sy respondiendu-le subtire) din aceea cauza, cá nu le place a pune intre c, i, g, i unü h (adeca chi, ghi). — Acum se punem intrebarea, cá de dupa aceste principii cum s'ar scrie fara articulü in amendoi numeri ochiu si ochi, unghiu si unghi (scurtü respondiend pe i) nu cumva dóra oc iu, oc i, ocyu, ocy, ungiu, ungi, ungyu, ungy? Aici ori care póte vedé ce mare distingere este intru raspundere intre aceste si ochiu (sing.) ochi (mult.) — Se luam numai pe romanii din Ungari'a si Banatü, cari si asa unele sonuri grosse dela c, d, g, n, t nici cand le raspund ca transilvanianii si romanii din Principate, adeca limpede, ci de dupa unghuria de dati le raspundü oty, venyira, ostyile, gye, ungye, gyezset, gyngye, ungyie, nye dóre, se tyeme s. a. in locü de: ochiu, ochi, de unde venira ostile, ghiacia, degetü, ghinde, u.ghia, ne dóre, se teme, asa dupa cum se areta cá se vörbesce aici de comune — audi ici colea cetindu-se si evangeli'a, ne putendu-ii desvetia dela aceasta limbei romanesci nepotrivita raspundere. Póte cá ypsilonistiü asa se fia de nepassatorü ca se nu voiasca a indrepta o multime de romanü in raspunderea si scrientia sa dedati dupa unghuria, ci inca mai tare a ii cufunda in aceea? — Pentru Bucovin'a póte fi bunü y, dar multimea nu-lü póte primi; o parte mica n'are dreptü de a otari in privintia asediarei unei ortografii cu litere la care s'ar cere consvatuirea si a altor romanü literati din alte parti. — Cu i si y *)

*) Pentru doue trei vorbe, ce se alla scrise u y in limba latine, nu trebuie se ne induplicam

numai ne am spori literele in ABCDarii si aceea fara indestulata lipsa. — Ypsilonistiü au propus inca si aceea, ca in locü de binecunoscut'a simpl'a prepusetiune, precum si in compusetiuni cu in se se scrie: en, prin ce predeparte ne am arunca dela fratietatea vorbelor asemenea de a limbei latine, ori si cum, dar mai frumos e dintr-o data cu o privire a vedé scrissü: in dicu, incepü, in chinü, in chidü, in credü, in cuü, in nodü, in sirü, in cuibü, in imicu, in spectore, in structiune s. a. decatü: en dicü, en cepü, en imicu s. a. Se ne dedam numai a raspunde pe i din in cu sonü nasale, precum trebuie se-lü raspundemü, si asa nu vom avé lipsa de alte apucaturü, caci si pe e din en totusi pentru aceea cu sonü nasale suntem constrinsi a-lü raspunde, apoi ce am cesti-gatü cu elü?

3) Sunt i circumflessisti adeca la i cu semnü indoitu, respondiendü unii numai pe di cu sonü subtire, ear pe ti cu sonü grossü, candü di, ti asemenea se tienü de mana; intemparile, ce stau pentru subtietaea lui d inainte de i, stau si pentru t inainte de i. Cata confusiune a nu lasa pe di, ti se passieasca asemenea passi!

4) Mai este una partida, inse dóra nu prea mare, care si-au luatü acestü principiu: „cate sonuri in limb'a romana, atatea se fia si litere“; aceasta partida de una parte au datü man'a cu sedillistiü, de alta parte voiescu ca sonulü gutturale se se scrie cu cutare lit. sunatore, fia aceea latina, fia — deaca latina nu se potriveste — imprumutata dóra din luna, ori din sóre, séu remana ciriliculü ъ; ear pentru sonulü nasale fia earasi imprumutata ceva litera dóra si dela chinezü: séu remana ingon-fatulü si falosulü ㄨ. Cu asa felü de scrientia s'ar cutedia dumnealor a essi in faci'a lumii, si dóra ar si dice cá scriu cu litere stramosiesci! Dumnealor ar voi ca romanulü aceea insusire se aiba dela Ddieu, si dóra numai romanulü, asupra altor natiuni si ómeni, ca si privitü de semtirea vederii passindü pe strate (ulitie, aleitie) asa se umble fara impedecare, precum au umblatü candü vedü cu ochii séu ca baiatulü cum numai intra in

si noi a-lü primi; caci in limba rom. ar trebui se vina prea dessü in scriere, ce dieu nu da nici o facia frumoasa precum scissorii asa nici tipariulu. — Germanii inca l'au parassitu, si astadi scriu numai cu i.

caşa calciunariului — voidnă a inveti'a aceasta maiestria — fara nici o impedecare si preculegere de cunoscientie, de locă se scie cōse calciuni. Cu alte cuvinte, fara pică de cunoscientia grammatice se scie totă insulă scrié cum numai si-au agōisită cunoscientia despre cetire si scie forma literele, adeca romanii se fia dintr'odata binescrietori, fara de a cugeta la ce vreă, si cum trebuie a scrie, cand alte natii numai treptată passiescū. Aceasta partida dice că sonulă gutt. **z** se se scrie cu **ă**, ear **z** cu **î**. Bine că aceasta sta pentru unele vorbe, dar nu sta pentru tōte, in care sonulă **z** si **z** trebuie scriessă si cu **é**; că-că ar trebui se avem privintia si la in ce tipă derivatiunea vorbelor, unei din alt'a. Scientia derivatiunei si deducerei vorbelor trebuie luata in socotintia, prin care fratieta si sororitatea vorbelor in limb'a romana si acestei catra limb'a latina, si italiana se arata. Numai in asia tipă se pōte perfectiona limb'a romaneasca, alteum vom remanē numai unde am fostă, deaca p. e. din verb. rog, a ruga, va scrié cineva rugând, din macin, a macina: macinând in locă de: rugând, macinând; pentru că gerundiul se formeadi delat infinitivulă respectivulă verbă ca anteia radecina collaterale s. a. Cautandă numai la sonulă **z** de dupa principiile acestei partide s'ar scrié: **v** **ă** **duv**, **p** **ă** **catos**, **r** **ă** **ŭ** in locă de: **v** **é** **duv**, **p** **é** **catos**, **r** **é** **ŭ**, asia vor scrié: **m** **î** **na**, **v** **î** **na** in locă de: **m** **â** **na**, **v** **é** **na**; asia scriu; **ca** **s** **ut**, **ve** **s** **ut**, eă cute **s** **ŭ**, desi delat cadă, vedă e: **ca** **d** **ŭ** **t** **ŭ**, **ve** **d** **ŭ** **t** **ŭ**, apoi delat cute **s** **ŭ** scrié vor a 2. persōna sfng. cute **s** **ŭ** (cu **s** inainte de **ŭ**)? in locă ca delat: eă cute **d** **ŭ** se fia tu cute **d** **ŭ** *). — Tōte aceste ce sunt pucinetati; că-că faurulă din cuŭ de feră pōte se faureasca si cuŭ de arama! — Decată se ne luam de dupa assemenea capete, mă bine se remanem pe lenga slove; deaca nu voim a da limbei direptiunea perfectibilitatei, ce i se cuvine, fara schimosituri. — Greutatea ce se vede a sci scrié unde trebuie **ă** unde **é**, si unde **î**, nu e asia mare deaca vom socoti, cu cata greutate invetiarem a scrie cu umflatulă , cu circuitulă **z**, si cu alte mă multe slove, socōte cineva, că dōra fara dedare, si fara invetiare le am putută sci aceste?

*) De aici se vede că n'ar trebui assemenea verbe scrise cu **z**, nici cu **s**, ci cu **d**, care inainte de **ŭ** se raspunde subtire.

Imp.

5) Sunt cei ce nici pună sedille literelor: **c**, **d**, **s**, **t**, nici dupa aceste urmatoriului i daă semnele (**ŭ** **ŭ**) cand acele nesunatori s'ă stramuta sonurile. Bine că acestă modru ală scientiei este celă mă netedă, dar nu scim unde vom reessi cu elă; căci dumnealor vor pōfti ca assemenea scrieri se fia cetite si de altii; apoi fiend că nu totă potă delocă sci intru cetire: unde pe cele se le ceteasca grossă, si unde subtire; pentru aceea vin si in inveliala. Gustulă spre cetire se cestiga in ómeni, deaca acestia potă usior ceti, ear nu farmandu-si capulă, că óre cum vor raspunde de: **c**, **d**, **s**, **t** grossă adeca, séu subtire, sciendu-se aceea prea bine, că nu tōte clopotele aă totă acela si assemenea sonă, se fia tocma acele de una si aceea, materia si marime; mă departe totă acela clopotă in mediu mă grossă are si elă sonă mă grossă si mă tempă, in mediu mă subtire, are si elă sonă mă subtire. Lumin'a prin tōte mediele nu petrunde totă in assemenea tipă; căci prin unele trece fara frangere, in altele se frange. Asia **d**, **s**, **t** inainte de **ŭ** trebuie se passiesca, mă cu gravitate; căci **i** cu glontulă pe capă inca passiesce, pentru de a nu-si perde bilanciulă mă cu gravitate; ear candă **i** ŭea cōrb'a pe capă (facendu-se **ŭ**) séu o întorce in tipă de umbrelă (**ŭ**) e mă usiora; asia si **d**, **t** trebuie se se accommodedie sarcinei ce pōrta i mergetorilă inainte. — Vreă dōra dumnealor a aduce aceste litere numai la ună felă de sonă? Multă va trece pēna atunci, séu dōra nici cand se va intempla aceea, deaca nu vom voi a delatura si sonurile subtiri din limb'a poporului séu lassa dumnealor liberei vointi cetitorilă se-si aleaga, unde ŭ place a le raspunde grossă, unde ŭ place a le raspunde subtire, ce diēu nu duce la perfectiune? Semnele date literai: **ŭ**, **ŭ** este dōra mare greutate, prin care se lamuresce tōta subtiletatea aceloră sonuri? dar pe **s** inainte de **ŭ** cum se-lă raspundem in acele impregiurari? căci in totă loculă a-lă raspunde grossă se vatema audilă, apoi ear a-lă raspunde subtire, inca nu se lovece; deci semnele la: **ŭ**, **ŭ** nici intr'un tipă sunt spre impedecare, ci numai spre lamurirea sonurilor, ce debue se deie de sine precedanele: **c**, **d**, **s**, **t**. — Intrebamă că de ce cand scriem cu slove — precum se scrie si Gaz. Trans. o parte si Telegrafulă rom. — punem unde se cade cōrba pe capulă lă ŭ in tipă de usiuretate a scientiei, si in tipă de observare a regulelor gram.; ear scriend cu litere

umplem cörba de se vede numai ca unü glontü? cândü i totü aceea funcțiune are, si trebue se aiba si ca litera, care aü avut'o ca slova; aü postitü firea limbei semisonitatea lui i aici, totü aceea fire a limbei rom. postesce semisonitatea lui i cand are funcțiunea sa si ca litera, séu dóra scriendü cu litere limba rom. si-aü perdutü sonurile scurte, si i aü devenitü a fi totdeauna deplin responsa? — O actrissa in P— rg imbracata in imbracaminte slaviene canta veruna opera dupa glasulü ei celü firescü, óre totü aceea cantereassa in Austria, inse imbracata in costum romanü, totü in aceea opera si totü in aceea septemana (cáci se punem cá pe drumurile ferecate póte veni de acolo in acestü tempü aici) fara catü mái pucina morbidare intrevenita a gutlegiului, i se va dóra stramuta glasulü? séu deaca am pune aceea regula: ca i in finea vorbelor suna scurtü, vom incungiura dóra tóte greutatea aici adussa inainte? asemenea regula ar fi fórté neperfecta; pentru ca pe i in finea vorbelor trebue se-lü respundem in neumerate locuri si cu son deplin. A face reguli imperfecte si a le vinde in locü de perfecte aduce numai confusiune cetitorilor; deci dara n'ar trebui se argisim asia cumplitü felüirimile literei: i, i.

Scopulü impartesirilor acestor ortografice cara nu e altulü, decatü aretarea unora si altora apucaturü si incercari, ce se vedü a nu puté servi spre deslucirea ortografiei romane; si de a da indemnü literatilor a se impreuna — in privintia scrientiei — la ceva mái statornicü, sciendu-se pentru aceea prea bine, cá precum alte natüni — desi fórté departe inaintate in literatur'a sa, precum sunt d. e. Germanii s. a. — totü inca nu staü pe locü, cu atata mái pucín potü romanii remané pe locü, croindu-si atare díreptiune; cáci copaciulü nu se obora cu o lovitura, dar o întielegere e de lipsa se aiba si romanii in modrulü scrientiei, ce doresce impartesitorüü

Dr. A. S.

ANA SI ARAPUL.

I.

Ei! acel arap
Negru si buzat
Si cu solzi pe cap,
Ciupit de versat,
Unde'l vedi umbland,
Nu mai poti ridiend.

Siese galioane
La Braila sus
Marfa de cocoane
Pentru milioane
Turcii au adus.

Ana juna floare
De la Filipei
Vine rizetoare
Ca o serbatoare
La Braila 'n schei.

Iar acel arap
Negru si buzat
Si cu solzi pe cap
Ciupit de versat,
Cu mustatia roasa,
Zise: ce frumoasa!

II.

Noaptea peste valuri
Se lasa din sbor;
Tristele cavaluri
Rasuna pe maluri
Cantece de dor.

Ana tinerica
Ne'ncetat plangea,
Si intr'o luntreica
Dulcea frumusea
Dunarea trecea.

„Ana, Anisoara,
„Crinisor plapand,
„Pasere ce sboara
„Si subt arapioara
„Pune capul bland,

„Rumena fetitia
„Ca untrandafir,
„Cu mica guritia,
„Cu lunga cositia,
„Cositia de fir;

„O! vino cu mine
„Sultana sa'mi fii:
„Am seraiuri pline
„D'aur si rubine;
„Roabe patru mii!“

Ana nu'i respunse;
Inse se 'nchina;
Luna 'n nori s' ascunse;
Ceva se cufundia;
Unda bolbora.

Iar acel arap
Negru si buzat,
Si cu solzi pe cap,
Ciupit de versat,
Dise: ce pacat!

D. B.

НЕОЛОГИСМЪ ЛЪ КОРЕСПОНДИНТЕ ЛЪ ТЕЛЕ- ГРАФЪ ЛЪ РОМАНЪ.

(Капълъ.)

Дитреавъ Длъ кърис: де че нъ зик неоло-
гистъ доктор дъ лок де доктор, шъ редактор дъ
лок де редактор? неологистъ респонд къ зик; шъ
дакъ нъ зик тотдеазна днапнтеа опоненциор, а-
честа о маъ фак нъмаъ дин борекаре економъ шъ
кондесчиндунъ къръ неофидиу начивнаи: кам аша
към фак мисивнариу къ чеъ диторши де кърнд ла
крединунъ, къ нъ ле пот агава деодатъ тоуи idoliu,
фидунъ дикъ деверу дъ крединунъ: дитр'ачест тин
сунт костринши шъ мисивнариу начивнаи — неоло-
гисту — а маъ крвца дикъ зрелие зпоръ неофидиу
начивнаи, кару маъ адезезу ера рътъчиди интре
сърви шъ зигъру, шъ дитр'атъта се диведасеръ къ
Doctor Uram, Director Uram, къ вечерние, слъжкъ,
возглашение шъ къ стъпъне мизеште не ровъла
теъ, дъ кът кредеа сунте шъ квинтеле ка локъла
знде се кънта, шъ шъ динеа пькат а ле скитва къ
алтеле ромънешти; не знуи ка ачештиа де кърнд
диторши ла крединца начивнае, фидуи ай постръ
неофидиу, сунтемъ detori ай крвца пькъ се вор маъ
дитр'уи дъ крединунъ, апои vom нътеа фи шъ маъ
rigoroshi. Акъм дъкъ ам вреа съ штим шъ пои,
дакъ есте вине а дитрева; де че нъ зиче Длъи
Дректър шъ Iftiolog, към ам аззиг пои зикънд
не аколо prin пьрдиле ачеле пькъ шъ дела попоръ
ла маъ де жос кьмъ-лъ нъмеште. —

Маъ диколо зиче Кореспондентеле Телеграфълау
къ ар фи маъ не ромъние квалитате шъ квалитате
декът каретате; пои дъкъ ничи де към
нъ не нътем причене, ори кът не ам въгът капъла,
към поте съ фие маъ ромънеск кьвжнтъла, каре нъ-
маъ се фивеште ромънеште, декът каре се шъ дъ-
челе шъ терце пькъ дъ капет тот ромънеште.
Поте къ аста ничи — нъ о причене, чи акъм а анъ-
кат а зиче квалитате, шъ омъла маъ лесне грешеште
декът се дитр'ентъ; дин контръ поже неологистилор
нъ ни се паре нимика маъ зшор шъ маъ фиреск де-
кът а трече дела каре ла каретате, ачи нъмаъ
оки сънътоши се маъ черъ не лънгъ жздекатъ съ-
пътокъ, аша кът шъ не сьрдомът дикъ маъ пре
зшоръ 'лъ веи дъче ка се фортезе каретате дин
каре, каре-лъ авем, декът квалитате дин квале
каре нъ-лъ авем никъриу дъ лимба постръ. Аша е
шъ къ екаретатеа къ знуи о скитосеск дъпъ
moda de Paris, шъ зик егалитате, алдиу екалитате,
алдиу екалитате, маъ адъзънъи зичеа

equalitas (iș), нъмаъ зьваландъ н'а маъ зиче ни-
мене пькъ акъм ка съ фие копъсизнеа деплин. Де
че се фереште аша таре чинева де каретатеа
шъ екаретатеа постръ, доръ пентркъкъ сунт мо-
дерне кам дъпъ неологистъ? ашиа есте, ма сунт
маъ начивнаи декът квалитатеа шъ екалитатеа Длъи;
нъ штие къ шъ дъкъши начивнаитатеа постръ дикъ
есте модеръ, шъ Телеграфъла roman есте дитр'иза
пъскът ал начивнаитъддиу модерне дъ фамилия жър-
налистичеи постре.

Терминеуинеа виле зиче Коресп. Телегр. Р.
маъ диколо, пькъ акъм фъ адоптагъ шъ дитре-
виздатъ де тоуи пькъ шъ де попоръла маъ де
жос; *) респондем: къ пьи опреште нимене а о
зса шъ де ачи днапнте, дакъ маъ веште чинева а
зса формъ стринъ декът ромънескъ; съ не ерте
дъкъ Н. Телеграфълау къ пои нъ штим съ фи дитрат
терминеуинеа аста дъ виле пькъ шъ ла попоръла
маъ де жос кьмъла нъмеште: ма съ фие шъ дъ-
трат, зьстъ зсѣ де ери де алаатъ ери шъ парикъларе
нъ поте съ скотъ дин дрептъла сеѣ чел пентрпана-
вер о формъ ромънескъ векъ ка Тевереа шъ Мон-
ченисю. Провокъм не Dca — ашъ верифика тер-
минеуинеа тькар къ зи есемпъла дин тоте кьрдиле
ромънешти кьте с'аѣ скрис вер с'аѣ зипърит пькъ
ла 1700, шъ-лъ провокъм къ дикредитаре, къ
штим къ нъ ва афла ничи зъла, дин контръ неоло-
гистуи аѣ формъ векъ пентръ терминеуинеа дъ
вер, де знде апои зшор пот тьрна шъ алте кь-
винте поже дъ форма векъ, шъ къ тот дрептъла,
фидунъ се афъ шъ дъ челелалте лимбе romaniche.
дъ спечие дъ Italia, аколо де знде аѣ venit пь-
риндиу постръ, нъ се зиче нъмаъ godevole шъ piase-
vole чи се зиче шъ godever шъ piasever: iакъ дар
къ шъ ромъниу дин Italia дикъ-сѣ неологистуи;
семъкъ къ ачестъ терминеуине неологистикъ нъ е
нъмаъ о кьшъзътъръ а литерацилор постръ, пре-
към провъндъ Dca in ultima sa analisi, чи е маъ
векъ декът виле а граматичилор дин Roma, каре
ничи лъи Чичероне нъи преа пьъчеа: нъ штим към
а дитрат аша таре дъ грация мьлтора.

А тиндеи нъ и фачем коментаръс, фидунъкъ нъ
меритъ атепчизнеа постръ, фъръ доръ дъ кът

*) Нои ам зиче дъпъ неологистъ дъпъ шъ дъ мижокъла сѣѣ
инима попорълау, пентркъкъ нъ ни се vede квинчос а нъми де
жос попоръла, каре не динъ лимба де мии де ани prin атъте
скитъри де тампъри; касте-шъи шъ Длъи алъ воръ маъ депъкъ
де ачест попоръла опоравер; штим къ власеле челе днапнте пькъ
акъм аѣ зипърит шъ аѣ сьрви.

аратъ въ de ши грешоште Длаѣ дн млате ши пе
'нтретл днкоптра нрнчнпнзлѣ, 'лѣ рекзнбште чеа
пзѣнн кз зн есемплз дн ескврснзне са. Тречем
ла девзе, девзѣ, девзѣт ш. а. ши ле респн-
цет дедмнрзвнъ кз Корес., дар' нз днн мотнвеле
че ле адвче Длаѣ дн вртнма са фъръ де нчѣ о
легътъръ, чѣ ле респнцет пентржъ нз-сѣ фортате
дзпъ аналоцне ромънѣскъ; нбже нѣ се паре — si
volet usus et corresp. telegraficus — кз ест веръ
комнзе але кървѣ врте нзмаѣ дн дѣторнѣ ши
дѣторнѣ нѣ аѣ маѣ рѣмас, ва фѣ: деве, деве, дее,
нз девзе; девем нз девзѣм; девзт, девзт, девзт нз
девзѣт, ши ама маѣ днколо, ши кз тот дрептѣл
пентржъ аша чере „Simplicium“; апоѣ ачѣ ана-
лоцнз нбстръ се днтъреште кз аналоцнз нталнз.
Алтмнтре, кзм аѣ сѣ фѣ скнмъате пзсечнзнле
ачествѣ верв дн тоте модърнле ши тжмнзреле саме,
деснре ачѣста аштентъм ши жздеката граматнчн-
лор, каре поѣ ештѣ спре неолоцнстѣ аплекацѣ тн-
перѣ скрнторѣ ши нескрнторѣ о номъ респнцта ши
де ачѣ днапште, ши о номъ врта, дар' нз орбеште,
чѣ не кзт о номъ аола зннндзсе кз днсншнрнле
лнмвѣ нбстрѣ.

Ши кз ачестеа поѣ фннрѣм конверсѣзнзнеа де
азѣ, пентржъ каре млатз-ѣ снптем овлегацѣ D. Кор.
алѣ Телеграфзлѣ кз нѣ а дат окаснзне а черчета
шн а аола, кз нз тот неолоцнстѣл е пернклос, чѣ
нзмаѣ чел че фаче сѣ знчет конатрат ши контракт
дн лок де конатрат ши алтеле асемннеа; авърѣм
окаснзне а ведеа ши ачеа кз Длаѣ зна знче, алта
фаче, кз ворвеште де вешмннте пчѣзнналѣ, ши пе-
течеште лнмва кз петече стрѣне, апоѣ сфнршеште,
свжршеште, овнчнвеште, днлъ не ши пнзмеште
„quod paucis acquirere possumus vocabula“; ма де
алтъ парте се аратъ нрѣ цепенос кз нз се дн
нентъ а крнтка матернеле скрнсе дзпъ неолоцнстѣ,
неолоцнстнѣ днсѣ нз се тем де крнтка ннмърѣнѣ, чѣ
днлкъ о дореск, кз неолоцнстнѣ пентржъ ачѣеа скрнѣ
ка пзвлнклз сѣ легъ ши сѣ алегъ че е внн днн че
е рѣз: легъ ле ши алцнѣ, ши ле крнчнче кзт ва
вреа, кз зѣѣ акзм ѣ ши тжмнзла ка сѣ маѣ легъ
одатъ ши ромънеште кз знгреште, лѣтнненште ши
сжрвеште аѣ месѣ десгълъ пнмъ естнмнѣ.

Снптъ е vorba Коресн. Телеграфзлѣ ка сѣ
нз днтортокъм, ма сѣ черче нзмаѣ ши Кор. Тете-
графзлѣ маѣ десннтересат, ши ва аола кз ши дн-
тре фаврнкателе саме днлкъ снпт ши маѣ взне, ши
маѣ реле кзм знче коло провервнѣ: „sunt bona
mixta malis“; дзпъ кзм есте ши фнрма фаврнкато-
рнлор: кз тоте ачестеа днсѣ лѣвдъм зелзл Кор.

Телеграфзлѣ де а мѣстра ерорнле лнмвнстнче, нзмаѣ
ароганда ю ренпровъм кз каре се дннентъ асвпра
лнтерацилор, ши дн снעדнѣ асвпра скрнторнлор тн-
перѣ, де че се адопера а снъла лнмва де тнпа сжр-
весаъ, де че нз фак ка Кор. Телеграфзлѣ? ма де
че нѣ веннѣт Кор. Телеграфзлѣ маѣ де млат дн
настреле постре лнтерарнѣ ка сѣ не днведе а скрн-
дзпъ мнма са аша кзм ѣ плаче; ши дакъ военнѣ
ка сѣ фнм ромънѣ деплннѣ дн скрнтернле нбстрѣ, де
че не днвацъ ка сѣ респнцѣм кзвннтеле нзмаѣ пе
жзмътате ромънеште, не жзмътате латнненште,
фрѣнчеште ш. а.; поѣ днсѣ днн респнцт кзтръ нѣ
ннмеа чеа венерандъ а лнмвѣ постре, маѣ воштъ
не цннеа де фортеле скрнсе не ачест монзмент
внкторнос, де кзт де есемплзл Кор. Телеграфзлѣ.
Дн вртъ фннндкъ Кор. Телеграфзлѣ дзпъ маннере
саме де не аколо се дндрептѣзъ кзтръ врежнле
неолоцнстнлор, поѣ дзпъ фортеле нбстрѣ челе кз-
рат нацнзналѣ не дндрептѣм кзтръ ннма Коресн.
Телеграфзлѣ роман, ши таре ам дорн ка сѣ адоп-
тезе тоте фортеле нацнзналѣ, нз нзмаѣ знеле, пент-
ржъ ка сѣ фнѣ роман деплнн, нз нзмаѣ не жзмътате,
фнннд кз алтмнтре ѣ пернклъ, кз, прекъм а аретат
спернннда де млате орѣ, чел че есте асѣзѣ нзмаѣ
де жзмътате Ромън, тжне дзпъ днмнрецнзърѣнѣ се
ва фаче Днгр, Сжрѣ днтрѣг ш. а.

Днлкъ одатъ сѣ маѣ дѣфеннм неолоцнстѣл, ши
сѣ днкеннѣм кз „неолоцнст ва сѣ знкъ а remoderна
ворбѣа пърнптѣскъ, ши а форма кзвннте нозе дзпъ
форме векѣ,“ ши дакъ нѣ пнлкът конверсацизнеа нб-
стрѣ Кореспонднтелзѣ Телеграфзлѣ роман, сѣ
стрнѣ днпревнъ кз поѣ: трѣнскъ неолоцнстѣл
roman! *)

Маѣ млатѣ спре неолоцнстѣ аплекацѣ
тнперѣ скрнторѣ.

БИБЛОГРАФИЕ.

Трактат практнк деснре пѣтнмнрнле копнлор.

Деснре днгрнжнреа че се кзвнне а лн се да де
ла паштереа лор пнмъ ла пзвертате, деснре дн-
грнжнреа кзвеннѣт пентржъ фетеееле днгрекате ши
лехвсе ши деснре мнжлоачеле а ферн не вртаннѣ
де атакврн копннтнѣцнonale але пърннцилор, комнзе
де D. докторъл Внл де Ражѣ, автор ал кърцеѣ
деснре пѣтнмнрнле снфнлнчнче ши а вртелор лор,
хнрър-мажор а гврднѣн нацнonale де Парн, мем-
връ акадѣмнѣ де Лондон ши де Рно-Жанейро, дн

*) Ѣ дн фнне са лѣсарѣ агаръ де невоѣн.

секцията штиинделор медицинале, прекут ши а маї твэлор сочїетъдї днвѣдате, декорат де маї твэлте ordіne пчл.

Фолосїндѣсе де лзкрѣріле пропѣшнїторїлор сѣтї ши де а са пропрїе позїдіе ка медїка аспїталелор де Парїе, петрекѣнд дн кѣрс де маї твэлдї анї днтрѣ кѣзтареа копїлор несѣнѣтошї, ши формат фїнд сѣв дїрекция челор маї ренѣтїдї даскалі, ши днсѣшї професор ла скоала де паштере дн кѣрс де шесѣ анї, медїка ал вїзровлї де вїне-фачере, практика са дн кварталѣя чел маї днпопорат ал капїталїеї, але сале кѣлѣторїї ши реладїї кѣ алдї медїчї, дн деосевїте пѣрдї але лѣтмеї, асторѣя аѣ пѣтѣт черчета ши анализа кѣ лѣреамїнте, дн деосевїте прївїрї, воалеле каре тратеазѣ.

Астѣ карте, каре се фаче неапѣратѣ дн тоате вївлїотечеле докторїлор, ши але пашелор де фамїліе, есте компнѣсѣ дн mod де а фї днделѣсѣ де верчїне, ши фортеазѣ зн том дн 8. кѣ 860 фееде. Предѣя сѣвскрїпциеї есте де 15 франчї сеаѣ 45 леї, пѣлїтїдї ла прїїтїреа кѣрдїеї. Сѣвскрїереа се поате фаче ла асторѣя, че провїзорнїк локѣште дн Іашї, дн страта Росїанѣ дн фост квартал D. Галлї де ла 10 оаре, пѣлѣ ла атеазѣ-зї.

Нѣтерѣя сѣвскрїїторїлор че асторѣя аѣ адзнат ла Парїе, ла Франкфорт ши ла Вїена, асїгѣрѣ ачестѣї зврѣж зн таре сѣкчес.

Картеа не днтрѣзїет се тїпѣреште дн Парїе ла типография Кордїер страта Понсо 22.

Дѣлѣ аста се ва пѣвлїка: Трактат комплет де воалеле де пепт, 2 томѣрї дн 8. фїеште каре том дн кѣте 700 фееде.

БРИКАРИЪЛ *) МОЛДОВЕЇ.

Нѣ е падіе, орї кѣт де пѣдїн чївїлізатѣ, каре сѣ пѣ се днгрїжаскѣ де а кѣлеце ши а днсѣшна евенїментеле пѣвлїче але дѣреї ши дреѣерїле Домнїторїлор аѣ але алтор вѣрѣадї а еї стрѣлѣчїдї. Дїн каре апої се фортеазѣ історїа падіеї. Елїнїї, Романїї, Італїенїї ши Енглезїї аѣ дат дн ратѣя історїеї класїче скрїерї, дѣлѣ каре ши алте падії се моделеазѣ. Дн Хїна, дара чеа маї веке дн чївїлізацие, де мїї де анї пѣлѣ азї, днкѣ есїетѣ зн трївѣнал де історїе кѣ зн пѣтѣр де амплотѣадї, карїї овсерѣеазѣ, днсампѣ тоате дреѣерїле пѣвлїче,

ши фѣрѣ але комѣнїка алтѣїа, ле денѣн дн о кѣтїе секретѣ а статѣлѣї, дн каре зак пѣлѣ ла тѣртеа Домнїторѣлѣї, дѣлѣ каре апої се пѣвлїкѣ, фѣрѣ театѣ де а днвїта зрїїа са пептрѣ адеѣѣрѣя ростїт дн ачеле днсепнѣрї. Ла пої дн тїмѣтрї веки, варѣадїї кѣ талант ераѣ невоїдї маї твэлт а пѣрта дн тѣлѣ слата дѣкѣт пѣна, тотѣшї Домнїї аѣеаѣ зн пѣвлїк фолкционар денѣтїт Брїкар днсерѣїнат а днреѣїстра фаптеле ши дїскѣрсѣріле Домнїлор ши а алтор варѣадїї днсепнѣдї, дїн каре апої історїографїї аѣ кѣлес ши аѣ компнѣ Анѣскрїселе, че дн тїмѣлѣ де фадѣ прїн днгрїжіреа D. Колонел M. Когѣлнїчанѣс с'аѣ пѣвлїкат.

Ачесте Анѣскрїсе, тѣрѣїнїте дн а лор дескрїере, чер а фї комплетате прїн амплѣнцїтї че се афлѣ рѣспѣндїте дн днмїїнте дресѣрї, хрїсоаве, кѣрдїї ши алте докѣменте а Домнїлор, каре дн епочеле десорганїсате ши дн okazїа деселор ресѣлѣрї, прѣзї ши емігранцїї, парте с'аѣ еспѣртат дн дѣрї стрїне, парте с'аѣ пердѣт, еар зн знн пѣтѣр де ачел авѣт пѣвлїк, аѣ днкѣпѣт дн тѣлїле партїкѣларїлор.

О тїкѣ пордїе де ачесте, дела органисареа архївеї Статѣлѣї, дѣлѣ статѣріле сале, с'аѣ адзнат; дар гѣвернѣя ар фаче зн лзкрѣ вреднїк де кѣпѣштїнда пѣвлїкѣ, деакѣ ар консѣїндї днтрѣ ачеаста мїжлоачеле спре а адзна докѣментеле Молдовеї, че се афлѣ денѣсѣ дн вївлїотечеле статѣрілор днвечїнате. Архїва Ромѣнеаскѣ, Дачїа лїтерарѣ ши ла Вѣхрештї магасїнѣя історїк аѣ фост кѣлес дн а лор фолї періодїче есемене докѣменте, ши D. спат. N. Істратї, дн кѣрс днделѣнїгат, аѣ фост алїментат Фоаеї де Трансїлванїеа кѣ докѣменте фоарте їнтересанте. Акѣта днсѣ, D. комїсѣя Теодор Кордѣскѣ аѣ днтрепрїнс дн спедїал а черчета ши а адзна фелїзрїте докѣменте пѣвлїче веки ши позе, ши прїн аста аѣ ренпѣадат ла пої трївѣналѣя історїк дїн Хїна, арѣнкѣнд пѣлѣ акѣт дн доѣ томѣрї о колекдїе де тот фелїѣ де докѣменте їнтересанте, рѣтїнд дѣлѣ ачееа дн сарчїна знїї історїограф Ромѣн, а кѣлеце дателе ши евенїментеле спре але дншїра дн зн корнї де історїе нацїоналѣ. Кѣпѣскѣт есте кѣ прекут ла анѣсенї ера маї пашїте лїтѣва латїнѣ, лїтѣвѣ дїпломатїкѣ ши а бесерїчїеї, де асемене аѣ фост ла поїфачеа славонѣ, днкѣт твэлте докѣментѣ веки се гѣсеек скрїсе дн ачел лїтѣвѣ. Дїн ачестѣ се днцѣлеце кѣ славонѣя, славонїза кеар ши нѣтеле пропрїї але Ромѣнїлор, еар традиѣторѣя ачелор акте, че [се паре а фї фост деасемене славонан, ле аѣ пѣстрат кѣ асемене

*) Брїкѣ. Де ла Latin Origin, днчелѣтѣл; саї де ла Славонѣя Брїк, Хотѣрїре.

Фінале, джкѣт дн ачесте акте ам възят дензмірї
Ромъне кѣ Фінале славе. Де есетпая: дн хрісовъла
лѣї Александрѣ чел вѣн дін 1428, Ромънѣл Църѣ
Фрате, есте зис Фратоскі. — Алтѣл Цзъмътатевїч-
Іван, Деспо — Дорохонскї пчл. Ачесте джсѣ пѣ
джпѣцінеазѣ мерїтѣл сіргвїторѣлѣї шї неовосїтѣ-
лѣї колектор D. T. Кодрескѣ, кареле прїп асѣтѣ дн-
трепрїндере літерарѣ шѣртѣрїсеште ресѣлтатѣл а-
шѣзъмънтѣлѣї де джвѣдѣтѣрѣ, знде кѣ штїпцѣ
аѣ сорвїт прїнчїпїл шї гвсѣтѣл а о аплїка дн фо-
лосѣл Патріей. (Газ. de Молд.)

ФИЛОМИЛА ШИ РЪСЪРА. *)

Ла Длаа Ал. N. . . .

О Прївегетоаре п'о поапте сенїнѣ,
Джтр'зп крѣпг кѣпта;
Іарѣ о Рѣсѣрѣ, лѣпгѣ о тѣлїнѣ,
Ла еа аскѣлта.

Орї шї каре лїмѣв поетѣ 'пделлече:
Асфел а воїг-о а Натрѣї леѣе.
Дечї, джтре Рѣсѣрѣ шї Прївегетоаре
Се 'пчелѣ ворвїреа ачае жрѣтѣгоаре:

Ф і л.

О атороасѣ флоаре,
Іа спѣне'тї, де че оаре,
Де че кѣт джпонтѣазѣ
Дн аер с' есалеазѣ
Профѣтѣл тѣѣ череск?

Р ѣ с.

О варде ал Пѣстїей,
Тѣ, фїѣ ал Армонїей,
Іа, спѣнетї, де че оаре
Рѣсѣр' а та кѣлгаре
Кѣнд жмбреле сосеск?

Ф і л.

Кѣчї Ліра теа кѣратѣ **)
Де тїне їнспїратѣ,
Дн пондїле сенїне
Ревїврѣ пентрѣ тїне:
Тѣ ентї сѣффлетѣл теѣ!

Р ѣ с.

Кѣлгареа та дївїнѣ
Дн їнїма 'тї верцїнѣ
Реварѣсѣ ферїчїре;
Іар еѣ, дрепт рѣсплѣтїре,
Есалѣ профѣтѣл теѣ!
Дар спѣне 'тї, де че оаре,
Дѣлче Прївегетоаре,
Дн пондїле де тоампѣ
А та Лїрѣ джтоампѣ
Ал лажрѣшїлор їмн?

Ф і л.

Кѣнд възѣ фрѣзїза пѣлїтѣ,
Шї флоареа вестежїтѣ,
Дѣререа, ваї! їнспїрѣ
А теа верцїнѣ Лїрѣ;
Шї пѣлг, ваї! шї сѣспїн!

Р ѣ с.

Шї еѣ, шї еѣ, ка тїне,
Кѣнд въз їарпа кѣ вїне,
А теа фрѣзїте весталѣ
Профѣт пѣ маї есалѣ;
Шї сїмдѣ кѣ тѣ фѣрѣпеск.

Ф і л.

О драгѣ сорїоарѣ,
Вреї-тѣ сѣ зпїм дарѣ
Кѣлгареа теа чеа дѣлче
Кѣ ла тѣѣ профѣт маї дѣлче?
Кѣ тїне сѣ трїеск!

Р ѣ с.

О! фїей а поастрѣ соарте
Днїтѣ пѣл' ла тоарте!
Солїа-не череаскѣ
Дѣререа дндѣлчѣаскѣ
Ла вїетѣл тѣрїторї!

Ф і л.

Сѣ джтоампѣт, Рѣсѣрѣ,
Дн їмн л'ачеа Натрѣ
А кѣрїї ледї вестеск
Їмперїл череск:
О тѣрѣт шї'зп пѣстор...

1850. С. . . .

*) Лїнї Фїломїла е етїлѣта Мѣсїней, шї Рѣсѣра сїмболол
поссеїей лїрїче.

**) Верцїнѣ непростїзатѣл. . . .

Дждрѣпгаре: Дн Нрѣлѣ трѣкѣлѣ, чада 119, колѣна дїн
дрѣпта, серїа 46, чїтеште Телеграфїкѣл Кореспондїанте, де пѣ пчл.